

SÁNDOR WEÖRES, Madžarska

S kakršno si že bodi predhodno prepričanostjo ali četudi pristranostjo se približamo njegovi poeziji, pesniške zbirke *Sándorja Weöresa* same po sebi od začetka njegove poti potrjujejo pričakovanje, ki vzbuja pozornost — tako je tudi z zbirko *Padajoči Saturn* iz leta 1968. Aktivni epigoni izpričujejo: sčasoma se je mogoče navaditi tudi najbolj zapletenega pesniškega načina, se ga izučiti in se ga celo naučiti. Za privajenost bi bilo časa že tudi v Weöresevem primeru; pa vendar: tudi okroglih 35 let potem, ko se je začela njegova pot, posredujejo njegove pesmi tisti mik, ki ga čutimo ob tem, ko vidimo kak pojav, ki ga še nismo skusili (ali ga vsaj za takega slutimo): njegova lirika ni samo izvir doživetij, pač pa hkrati tudi izzivanje, katerega bistvo — enako kot mokro milo — toliko hitreje zdrsne iz rok, s kolikor večjo silo ga skušamo stisniti. Značilnost njegove poezije je neizčrpna spremenljivost pesniške pokrajine. Glede na umetniške zvrsti se pri njem prizorišče širi od pripovednih pesnitev do epigramov, glede na obliko od najstrože vezanih sistemov do pesmi v prozi, po miselni globini od rotitvenih ritmik pravira pesništva in otroških rekel do filozofskih razmišljanj. Poleg neizčrpnega oblikovnega bogastva je zanj značilna neposnemljiva sprejemljivost za sleherno doživetje in misel, od življenjskega občutja strojne kulture do pradačnih vzhodnjaških mistik. Ta protejevska poezija s tisočnimi obrazi, katere specifikum je istovetnost različnosti, je vplivala na izoblikovanje prav vse moderne madžarske lirike (kljub temu da sta dogmatična književna politika in književni shematizem 1950-ih let pesnika za vrsto let obsodila na molk) in vpliva še vse do danes. Prav to je vzrok, da je enako nemogoče posameznega pesnika označiti z eno samo pesmijo, kakor kakšno celo pesništvo z enim samim pesnikom, posebno če je pri ustvarjavi s samostojnim profilom govor o tako bogati liriki, kakor je madžarska književnost — tokrat predlagam uredniku v pozornost naslovno pesem iz birke z naslovom *Padajoči Saturn* Sándorja Weöresa.

Lajos Maroti

PADAJOČI SATURN

Sándor Weöres

Spominu T. S. Eliota

Odvzeli so mi čredo. Naj obžalujem? Nobenega dela nimam več,
 ne odgovornosti: življenje starca je v zavetišču lahko.
 Najprej so napodili duhovnika, bledečega rogateža
 z njegove deske, s katere je vsak dan vzletal v nebo — neumnež! —
 in izbrali pametnejše duhovnike; pozneje kralja, nevaruškega
 varuha in sprejeli kralje z meči; nato modrijana,
 saj imamo dovolj učenjakov; nazadnje pesnika,
 čemu bi jecljaje preštevali svoje prste? na njegovo mesto rinejo
 smotrni pevci želja po naročilu.